

Byla C-543/21

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2021 m. rugpjūčio 31 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Bundesgerichtshof (Vokietija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2021 m. liepos 29 d.

Ieškovė ir kasatorė:

Verband Sozialer Wettbewerb e. V.

Atsakovė ir kita kasacinio proceso šalis:

famila-Handelsmarkt Kiel GmbH & Co. KG

Pagrindinės bylos dalykas

Vartotojų apsauga, užstato įtraukimas į pardavimo kainą

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Sąjungos teisės išaiškinimas, SESV 267 straipsnis

Prejudiciniai klausimai

1. Ar sąvoką „pardavimo kaina“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 98/6/EB 2 straipsnio a punktą, reikia aiškinti taip, kad ji turi apimti užstato sumą, kurią vartotojas turi sumokėti pirkdamas prekes į užstato sistemą įtrauktuose buteliuose ar stiklainiuose?
2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

Ar valstybės narės pagal Direktyvos 98/6/EB 10 straipsnį turi teisę palikti galioti nuostatą, nukrypstančią nuo Direktyvos 98/6/EB 3 straipsnio 1 ir 4 dalių, siejamų su jos 2 straipsnio a punktu, kaip antai *PAngV* 1 straipsnio 4 dalį, pagal kurią tuo atveju, kai be atlygio už prekę reikalaujama sumokėti ir grąžinamą užstatą, užstato dydis turi būti nurodomas šalia prekės kainos, bet bendra suma neapskaičiuojama, ar tai prieštarauja Direktyvoje 2005/29/EB siekiamam visiškam suderinimui?

Nurodomos Sąjungos teisės nuostatos

1998 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/6/EB dėl vartotojų apsaugos žymint vartotojams siūlomų prekių kainas (OL L 80, 1998, p. 27; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 4 t., p. 32)

2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 (OL L 149, 2005, p. 22)

2019 m. lapkričio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/2161, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/6/EB, 2005/29/EB ir 2011/83/ES, kiek tai susiję su geresniu Sąjungos vartotojų apsaugos taisyklių vykdymo užtikrinimu ir modernizavimu (OL L 328, 2019, p. 7)

2001 m. lapkričio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/83/EB dėl Bendrijos kodekso, reglamentuojančio žmonėms skirtus vaistus (OL L 311, 2001, p. 67; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 27 t., p. 69)

Nurodomos nacionalinės teisės nuostatos

Preisangabenverordnung (Nutarimas dėl kainų nurodymo, toliau – *PAngV*) 1 straipsnis

Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (Įstatymas dėl kovos su nesąžininga konkurencija, toliau – UWG) 3, 3a, 5a, 8 straipsniai

Bylos aplinkybių ir proceso santrauka

1. Ieškovė yra asociacija, kuri savo narių interesais stebi, ar laikomasi konkurencijos teisės normų. Atsakovė prekiauja maisto produktais. Lankstinuke ji reklamavo gėrimus į užstato sistemą įtrauktuose buteliuose ir jogurtą į šią sistemą įtrauktuose stiklainiuose. Užstatas buvo ne įskaiciuotas į nurodytas kainas, o atskirai nurodytas priedaše „+ ... EUR užstatas“. Ieškovė mano, kad tai neleistina, nes

nenurodyta visa kaina, ir reikalauja įpareigoti atsakovę nutraukti veiksmus ir atlyginti fiksuotą įspėjimo išlaidų sumą.

- 2 Apygardos teismas nustatė atsakovei įpareigojimus pagal ieškovės reikalavimus.
- 3 Atsakovei pateikus apeliacinį skundą, apeliacinės instancijos teismas pakeitė apygardos teismo sprendimą ir atmetė ieškinį. Kasaciniu skundu, kurį leido pateikti apeliacinės instancijos teismas ir kurį atsakovė prašo atmesti, ieškovė prašo palikti galioti apygardos teismo sprendimą. Tai, ar kasacinis skundas bus tenkinamas, priklauso nuo Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punkto ir 10 straipsnio aiškinimo ir Direktyva 2005/29 siekiamo visiško suderinimo aprėpties. Apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad ieškinys nepagrįstas: ieškovė neturi teisės reikalauti nutraukti veiksmus pagal UWG 8 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį, 3 straipsnio 1 dalį ir 3a straipsnį, siejamus su *PAngV* 1 straipsnio 1 dalies pirmu sakiniu. Kyla abejonių, ar *PAngV* 1 straipsnio 1 dalies pirmas sakinyss ir toliau turi būti aiškinamas taip, kad į bendrą kainą, kurią reikia nurodyti pagal šią nuostatą, turi būti įskaičiuotas užstatas. Ieškinys bet kuriuo atveju negali būti tenkinamas, nes *PAngV* 1 straipsnio 4 dalyje numatyta išimtis tuo atveju, kai, be atlygio už prekes ar paslaugas, reikalaujama grąžinamo užstato. Tiesa, ši nuostata nesuderinama su Europos teise ir todėl nebetaikoma. Vis dėlto tai yra galiojanti teisė. Įpareigojimas atsakovei nutraukti veiksmus, nors ji laikėsi šios nuostatos, nesuderinamas su teisinės valstybės principais. Teisės reikalauti nutraukti veiksmus nesuteikia ir klaidinamai nenurodyta bendra kaina pagal UWG 5a straipsnio 2 dalį ir šio straipsnio 3 dalies 3 punktą. UWG 5a straipsnio 3 dalies 3 punkto nuostata netaikoma dėl viršesnių, su kainų nurodymu susijusių Direktyvos 98/6 nuostatų. Net jei ši nuostata būtų taikoma, išvada negalėtų būti kitokia nei taikant UWG 3a straipsnį, nes atsakovė laikėsi *PAngV* 1 straipsnio 4 dalies, kuri jai yra privaloma. Dėl šios nuostatos taip pat negali būti remiamasi Direktyvoje 98/6 nustatytais informavimo reikalavimais nurodant UWG 5a straipsnio 4 dalį.
- 4 Reikalavimas nutraukti veiksmus pagal UWG 8 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį, 3 dalies 2 punktą, 3 ir 3a straipsnius dėl *PAngV* 1 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio pažeidimo remiantis apeliacinės instancijos teismo nurodytais motyvais negali būti atmestas.

Nacionalinėje teisėje ir Sąjungos teisėje nustatyta tvarka

- 5 Pagal *PAngV* 1 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį bet kuris asmuo, kuris komerciniu arba profesiniu tikslu arba kitaip reguliariai siūlo prekes ar paslaugas vartotojams arba kaip pardavėjas reklamuoja jas vartotojams, nurodydamas kainas, turi nurodyti mokėtinas kainas, į kurias įeina pridėtinės vertės mokestis ir kitos sudedamosios kainos dalys (bendra kaina). Šia nuostata reglamentuojamas ūkio subjektų elgesys rinkoje, kaip tai suprantama pagal UWG 3a straipsnį (žr. 2016 m. sausio 14 d. *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, toliau – BGH) sprendimo I ZR 61/14, GRUR 2016, 516, 12 punktą). Tiek, kiek šia

nuostata ekonominės veiklos vykdytojai įpareigojami prekiaujant prekėmis nurodyti bendrą pardavimo kainą, įskaitant pridėtinės vertės mokestį, ši nuostata grindžiama Direktyvos 98/6/EB 1 straipsniu ir 2 straipsnio a punktu, 3 straipsniu ir 4 straipsnio 1 dalimi (žr. 2016 m. lapkričio 10 d. BGH sprendimo I ZR 29/15, GRUR 2017, 286, 10 punktą). Taigi, tai, ar atsakovė pažeidė *PAngV* 1 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį, priklauso nuo šių direktyvos nuostatų aiškinimo, visų pirma nuo klausimo, ar į bendrą kainą turi būti įskaičiuota užstato, mokėtino perkant prekes į užstato sistemą įtrauktoje stiklinėje taroje, suma.

- 6 Pagal Direktyvos 98/6 3 straipsnio 1 ir 4 dalis jos 1 straipsnyje minimų prekių, t. y. vartotojams prekiautojų siūlomų prekių, reklamoje nurodoma pardavimo kaina, jei vidutinis vartotojas gali suprasti reklamą, kaip šiuo atveju, kaip prekiautojo pasiūlymą parduoti minėtą prekę šioje reklamoje nurodytomis sąlygomis (žr. sprendimo byloje C-476/14, EU:C:2016:527, 28–30 punktus). Pagal Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punktą „pardavimo kaina“ reiškia galutinę prekinio vieneto ar tam tikro prekės kiekio kainą su PVM ir visais kitais mokesčiais. Į galutinę pardavimo kainą būtinai turi būti įtrauktos kainos sudedamosios dalys, kurių neįmanoma išvengti ir kurias galima iš anksto numatyti; šias kainos sudedamąsias dalis vartotojas privalo sumokėti ir jos yra piniginis atlygis įsigyjant atitinkamą prekę (sprendimo byloje C-476/14, EU:C:2016:527, 37 punktą). Ar į pardavimo kainą, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punktą, taip pat turi būti įtrauktas užstatas, kurį vartotojas turi sumokėti pirkdamas prekes į užstato sistemą įtrauktoje taroje, nėra visiškai aišku ir tai yra pirmojo prejudicinio klausimo dalykas.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų santrauka

- 7 Vienų nuomone, kuriai pritarė apygardos teismas, užstatas yra pardavimo kainos pagal Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punktą dalis. Gražinamas užstatas, kaip jis suprantamas pagal *PAngV* 1 straipsnio 4 dalį, yra kainos sudedamoji dalis, kurios neįmanoma išvengti, kurią galima iš anksto numatyti ir kurią vartotojas privalo sumokėti, taigi, remiantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencija, tai yra pardavimo kainos, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punktą, dalis. Užstato gražinimas gražinant tarą tam neprieštarauja, juo labiau kad pirkėjai dažnai nesistengia gražinti ir atgauti gražinimo išlaidas.
- 8 Kitų nuomone, Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punktą reikia aiškinti taip, kad užstatas nėra pardavimo kainos dalis. Kainos sudedamosios dalys, priskirtinos bendrai kainai, iš esmės nustatomos atsižvelgiant į tikslinės visuomenės, kuri daugelį metų buvo pripratusi prie to, kad užstatas už butelius būtų nurodytas atskirai nuo bendros prekių kainos, požiūrį. Užstatas yra ne kainos, kuri turi būti sumokėta kaip atlygis už prekę, sudedamoji dalis; tai yra tik garantija siekiant (pakartotinai) panaudoti tarą, be kita ko, nereiškianti (ilgalaikės) ekonominės naštos klientui. Vartotojas nori nuolat žinoti, kokią kainą jam tenka mokėti už patį produktą, o ne turėti perskaičiuoti, kad išsiaiškintų „tikrąją“ kainą. Be to, įtraukus užstatą į pardavimo kainą, ši kaina tampa nurodomos bazinės kainos pagrindu

pagal *PAngV* 2 straipsnį, t. y. ir nurodoma vieneto kaina pagal Direktyvos 98/6 3 straipsnio 1 ir 4 dalis, dėl to tampa sunku palyginti gėrimų bazinės kainas skirtinguose į užstato sistemą įtrauktos taros vienetuose, kuriems taikomi skirtingo dydžio užstatai.

- 9 Kolegija mano, kad pirmoji nuomonė labiau įtikinama. Ji atitinka kolegijos nuomonę, kurios ji laikėsi dėl *PAngV* 1 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio dar prieš įsigaliojant Direktyvai 98/6/EB. Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punkto aiškinimui negali turėti reikšmės tai, ar vartotojai Vokietijoje dėl *PAngV* 1 straipsnio 4 dalyje įtvirtintos normos daugelį metų pripratę matyti atskirai šalia bendros prekių kainos nurodytą užstato už butelius dydį. Direktyva 98/6 turi būti aiškinama vienodai visoje Europos Sąjungoje. Kolegijos nuomone, užstatas yra kainos sudedamoji dalis, kurios neįmanoma išvengti, kurią galima iš anksto numatyti ir kurią vartotojas privalo sumokėti, nes tai yra piniginio atlygio įsigyjant atitinkamą prekę dalis (žr. sprendimo byloje C-476/14, EU:C:2016:527, 37 punktą). Jei vartotojas nori nusipirkti gėrimą į užstato sistemą įtrauktame butelyje, gėrimas ir pakuotė jam pateikiami kartu, kaip bendras pasiūlymas, už kurį kasoje turi būti sumokėtas atlygis, susidedantis iš gėrimo kainos ir užstato. Daugkartinėje pakuotėje siūlomą gėrimą vartotojas gali nusipirkti tik kartu su buteliu. Vis dėlto, paprastai jis nori žinoti, kiek konkrečiai toks pirkinys jam iš viso kainuos, kad galėtų palyginti kainas tiek konkurentų pasiūlymų, tiek prekių vienkartinėje pakuotėje atveju. Tai atitinkamai galioja ir bazinės kainos nurodymui. Šią kainą galima lengvai nurodyti bendroje kainoje, į kurią yra įskaičiuotas užstatas. Prireikus perskaičiuoti į matavimo vieneto kainą (*PAngV* 2 straipsnio 3 dalis) reikia atsižvelgti tik į tai, kad užstato suma liktų tokia pati. Vis dėlto, kolegijos nuomone, remiantis *PAngV* 1 straipsnio 7 dalies pirmame sakinyje, grindžiamame Direktyvos 98/6 4 straipsnio 1 dalies pirmu sakiniu (taip pat žr. Direktyvos 98/6 2 konstatuojamąją dalį), įtvirtintais kainų aiškumo ir teisingumo principais būtina ne tik nurodyti bendrą kainą, bet ir ją išskaidyti į kainos sudedamąsias dalis: prekių kainą ir užstatą.
- 10 Jei Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punktą reikia aiškinti taip, kad užstatas turi būti įtrauktas į pardavimo kainą, kyla klausimas, ar pagal Direktyvos 98/6 10 straipsnį valstybės narės turi teisę toliau taikyti tokią nuostatą, kaip *PAngV* 1 straipsnio 4 dalis, kuria nukrypstama nuo Direktyvos 98/6 3 straipsnio 1 ir 4 dalių, siejamų su 2 straipsnio a punktu, o gal tai prieštarauja Direktyvoje 2005/29/EB įtvirtintam visiško suderinimo siekiui. Tai yra antrojo prejudicinio klausimo dalykas.
- 11 Pagal *PAngV* 1 straipsnio 4 dalį tuo atveju, kai, be atlygio už prekę ar paslaugą, reikia sumokėti ir grąžinamą užstatą, nurodoma ne bendra kaina, o užstato suma šalia prekės ar paslaugos kainos. Pagal šią nuostatą pardavimo kainą nukrypstant nuo Direktyvos 98/6 3 straipsnio 1 ir 4 dalių, siejamų su 2 straipsnio a punktu, ir *PAngV* 1 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio reikėtų nurodyti neįskaičiavus užstato, kurį reikia sumokėti perkant prekes į užstato sistemą įtrauktuose buteliuose ir stiklainiuose. Pagal Direktyvos 98/6 10 straipsnį ši direktyva netrukdo valstybėms narėms priimti ir laikytis dar palankesnių vartotojams nuostatų, juos informuoti ir sudaryti galimybes palyginti kainas, nepažeidžiant valstybių narių įsipareigojimų

pagal Europos bendrijos steigimo sutartį. Taigi Direktyva 98/6 siekiama minimalaus suderinimo lygio.

- 12 Direktyva 2005/29 Sąjungos lygiu visiškai suderinamos normos, susijusios su nesąžininga įmonių komercine veikla vartotojų atžvilgiu. Taigi, kaip aiškiai nurodyta Direktyvos 2005/29 4 straipsnyje, valstybės narės negali imtis priemonių, kurios ribotų labiau nei nustatytosios toje direktyvoje, net siekdamas užtikrinti aukštesnį vartotojų apsaugos lygį (sprendimo bylose C-261/07 ir C-299/07, EU:C:2009:244, 52 punktas; sprendimo byloje C-540/08, EU:C:2010:660, 30 punktas; sprendimo byloje C-421/12, EU:C:2014:2064, 55 punktas). Šis visiško suderinimo principas buvo pakeistas leidžiančiąja sąlyga, įtvirtinta Direktyvos 2005/29 redakcijos, galiojusios iki 2020 m. sausio 6 d., 3 straipsnio 5 dalies pirmame sakinyje. Pagal šią nuostatą valstybės narės šešerių metų laikotarpiu, prasidedančiu nuo 2007 m. birželio 12 d., Direktyva 2005/29 suderintoje srityje galėjo toliau taikyti nacionalines nuostatas, kurios yra griežtesnės arba labiau norminančios nei ši direktyva ir kurios įgyvendina direktyvas su minimalaus suderinimo sąlygomis. 2020 m. sausio 7 d. įsigaliojusia Direktyva 2019/2161 ši leidžiančioji sąlyga, nebetaikoma jau nuo 2013 m. birželio 12 d., pakeista nauja leidžiančiąja sąlyga (žr. Direktyvos 2019/2161 3 straipsnio 2 punktą). Tai nekeičia Direktyva 2005/29 siekto visiško suderinimo tikslo, net ir iš dalies pakeitus ją Direktyva 2019/2161. Griežtesnės nacionalinės priemonės, kuriomis į nacionalinę teisę perkeliama minimalaus suderinimo direktyvos, negali būti sankcionuojamos pagal konkurencijos teisę, nebent būtų taikoma kita (materialinė) leidžiančioji sąlyga.
- 13 Direktyva 2005/29 suderinta sritis, kaip tai suprantama pagal ankstesnės redakcijos Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 5 dalies pirmą sakinį, remiantis Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 1 dalimi susijusi su nesąžininga įmonių komercine veikla vartotojų atžvilgiu, kaip nustatyta šios direktyvos 5 straipsnyje, prieš ir po komercinio sandorio dėl produkto sudarymo bei jo metu. Direktyvos 2005/29 2 straipsnio d punkte komercinė veikla apibrėžiama kaip bet kuris prekybininko atliekamas veiksmas, neveikimas, elgesys arba pareiškimas, komercinis pranešimas, įskaitant reklamą ir prekybą, tiesiogiai susijęs su produkto pirkimo skatinimu, pardavimu arba tiekimu vartotojams. Tai iš esmės apima pardavimo kainos nurodymą reklamoje (žr. sprendimo byloje C-476/14, EU:C:2016:527, 43 punktą), įskaitant užstatą (jei renkamas).
- 14 Tai, ar Direktyvos 98/6 10 straipsnis ir visiškas suderinimas Direktyva 2005/29, atsižvelgiant į ankstesnės redakcijos Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 5 dalies pirmą sakinį, leidžia palikti galioti *PAngV* 1 straipsnio 4 dalį, yra ginčytinas klausimas. Vienų nuomone, *PAngV* 1 straipsnio 4 dalis patenka į Direktyva 2005/29 suderintą sritį. Remiantis šia nuomone, šios nuostatos buvo galima laikyti tik pagal ankstesnės redakcijos Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 5 dalies pirmą sakinį, t. y. tik tiek, kiek ji reiškia teisės normą, kuri pagal Direktyvos 98/6 10 straipsnį viršija minimalų suderinimą, nustatytą Direktyvos 98/6 3 straipsnio 1 ir 4 dalyse, ir, be to, tik iki pereinamojo laikotarpio pabaigos 2013 m. birželio 12 d. Atsižvelgiant į tai, kad šis laikotarpis pasibaigė,

PAngV 1 straipsnio 4 dalis pagal šį požiūrį prieštarauja ankstesnės redakcijos Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 5 dalies pirmam sakiniui, taigi, visiškai suderinimui Direktyva 2005/29 (KG, WRP 2018, 226, 229 [*juris*, 65 punktus]). Pagal priešingą nuomonę *PAngV* 1 straipsnio 4 dalis nepatenka į Direktyvos 2005/29 taikymo sritį, todėl tolesnis *PAngV* 1 straipsnio 4 dalies laikymasis neprieštarauja ankstesnės redakcijos Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 5 dalies pirmam sakiniui (*Oberlandesgericht Köln* (Kelno apeliacinis apygardos teismas), GRUR-RR 2020, 384, 385 [*juris*, 40 punktus]). Kolegija mano, kad pirmoji prielaida yra labiau įtikinama. Remiantis priešinga nuomone, *PAngV* 1 straipsnio 4 dalies nuostata taip pat siekiama aplinkos politikos tikslų, kurie nepatenka į Direktyvos 2005/29 taikymo sritį (*Oberlandesgericht Köln*, GRUR-RR 2020, 384, 385 [*juris*, 40 punktus]). Kolegijos nuomone, ši prielaida yra neteisinga.

- 15 *PAngV* 1 straipsnio 4 dalies nuostata buvo priimta 1997 m., reaguojant į kolegijos sprendimą „Flaschenpfand I“ (butelio užstatas) (BGH, GRUR 1994, 222). Teisės akto leidėjas manė, kad reikalavimas nurodyti galutinę kainą kaip gėrimo kainos ir užstato sumą lemia mažiau palankų optinį daugkartinių pakuočių vertinimą, palyginti su vienkartinėmis pakuotėmis, kurios iš pirmo žvilgsnio atrodo pigesnės. Pagal naująją tvarką vartotojas gali lengvai palyginti turinio kainą. Tai atitinka ir aplinkosaugos pastangas užtikrinti daugkartinių pakuočių naudojimą.
- 16 Direktyvoje 2005/29 aplinkosaugos nuostatos aiškiai nepašalinamos iš jos taikymo srities. Direktyvos 3 straipsnio 3 dalyje nustatyta tik tai, kad ji nepažeidžia Bendrijos arba nacionalinių taisyklių, susijusių su sveikatos ir produktų saugos klausimais.
- 17 Kolegijos nuomone, priešingas požiūris negali būti pagrįstai grindžiamas Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 3 dalimi. Net ir tuo atveju, jei tam tikra nuostata atitinkamai nebepatektų į Direktyvos 2005/29 taikymo sritį, jei ji – be pardavimo kainų skaidrumo, aiškumo ir palyginamumo klausimų – būtų grindžiama ir sveikatos ir produktų saugos klausimais, *PAngV* 1 straipsnio 4 dalis netenkinėtų šios sąlygos. Aplinkosaugos aspektas, kurio siekiama skatinant daugkartinio pakuočių naudojimo sistemą, nėra susijęs su sveikatos ir produktų saugos klausimais. Direktyvos 2005/29 9 konstatuojamosios dalies trečiame sakinyje šiuo klausimu nurodomas alkoholio, tabako arba vaistų pavyzdys. Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 3 dalies nuostata atitinkamai yra susijusi su produktų keliama tiesiogine grėsme sveikatai. Tokios grėsmės nematyti į užstato sistemą įtrauktų produktų atveju. Pagal priešingą požiūrį *PAngV* 1 straipsnio 4 dalis neturėtų patekti į Direktyvos 2005/29/EB taikymo sritį ir dėl to, kad pagal jos 3 straipsnio 4 dalį pati Direktyva 98/6/EB nepatenka į Direktyvos 2005/29 taikymo sritį. Kolegijos nuomone, šis požiūris neteisingas.
- 18 Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad jei šios direktyvos nuostatos prieštarauja kitoms Sąjungos teisės taisyklėms, reglamentuojančioms konkrečius nesąžiningos komercinės veiklos aspektus, pastarosios turės viršenybę ir bus taikomos tiems konkrečioms aspektams. Šia nuostata pagal priešingą požiūrį

siekama suteikti viršenybę Direktyvos 98/6 nuostatomis kainų nurodymo srityje. Ankstesnės redakcijos Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 5 dalis nėra (nebuvo) reikšminga, nes apėmė tik „šia direktyva suderintą sritį“, kuri nagrinėjamu atveju nelinečiama tiek, kiek aprėpia Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 4 dalyje nustatyta kolizinė norma. Taigi prekių kainų nurodymo srityje vis dar leidžiamos palankesnės valstybių narių nuostatos vartotojams informuoti ir kainoms palyginti, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 98/6 10 straipsnį. Ši bet kuriuo atveju principinė viršenybė Direktyvoje 2005/29 patvirtinama tuo, kad Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 5 dalyje, siejamoje su jos II priedu, jau pats vieneto kainos nurodymas pagal Direktyvos 98/6 3 straipsnio 4 dalį įvardijamas kaip Sąjungos teisėje nustatytas esminis informacinis reikalavimas. Iš to *a contrario* matyti, kad Direktyvos 2005/29/EB 7 straipsnis netaikomas visoms kitoms pareigoms, susijusioms su prekių kainų nurodymu. Su šiuo teiginiu negalima sutikti.

- 19 Ankstesnės redakcijos Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 5 dalies taikymo sritis nebuvo apribota Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 4 dalimi. Prieštaravimas, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 4 dalį, apskritai gali egzistuoti tik tuo atveju, jei (kolizinė) norma patenka į Direktyva 2005/29 suderintą sritį, kaip tai suprantama pagal ankstesnės redakcijos Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 5 dalies pirmą sakinį. Abi nuostatos veikia egzistuoja lygiagrečiai ir reglamentuoja skirtingas sritis: Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 4 dalis susijusi su Sąjungos teisės nuostatų tarpusavio ryšiu (žr. sprendimo bylose C-54/17 ir C-55/17, EU:C:2018:710, 59 punktą); ankstesnės redakcijos Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 5 dalyje reglamentuojamas Sąjungos teisės ir nacionalinės teisės santykis. Atitinkamai ir tuo atveju, jei Direktyvos 98/6 10 straipsnis būtų laikomas viršesne nuostata už Direktyvos 2005/29 nuostatas pagal pastarosios direktyvos 3 straipsnio 4 dalį, griežtesnės arba labiau nei Direktyvos 2005/29 nuostatos norminančios nacionalinės nuostatos, priimtose siekiant įgyvendinti Direktyvos 98/6 10 straipsnį, pagal ankstesnės šios direktyvos redakcijos 3 straipsnio 5 dalies pirmą sakinį galėjo būti taikomos tik iki 2013 m. birželio 12 d. Nepaisant to, kyla abejonių, ar *PAngV* 1 straipsnio 4 dalis yra palankesnė vartotojams nuostata, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 98/6 10 straipsnį, kiek tai susiję su jų informavimu ir galimybių palyginti kainas sudarymu. Kolegijos nuomone, taip nėra. Priešingai, tai nuostata, kuri apsunkina vartotojų informavimą ir kainų palyginimą, nes pagal šią nuostatą iš vartotojų reikalaujama patiems apskaičiuoti faktiškai mokėtiną kainą.

Teisingumo Teismo sprendimo priėmimo būtinybė

- 20 Prejudiciniai klausimai yra svarbūs sprendimui priimti. Jei Direktyvos 98/6 2 straipsnio a punktą reikia aiškinti taip, kad užstatą reikia įtraukti į pardavimo kainą, o nuo šio reikalavimo nukrypstanti *PAngV* 1 straipsnio 4 dalies nuostata atsižvelgiant į ankstesnės redakcijos Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 4 dalį ir 5 dalies pirmą sakinį, siejamus su Direktyvos 98/6 10 straipsniu, yra neteisėta, pagal *PAngV* 1 straipsnio 4 dalį galėtų būti daroma prielaida dėl *PAngV*

1 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio normos pažeidimo. Tiesa, apeliacinės instancijos teismas teisingai nurodė, kad *PAngV* 1 straipsnio 4 dalis negali būti atitinkamai pagal direktyvą aiškinama taip, kad pagal ją leidžiama įpareigoti nurodyti bendrą kainą, įskaičiavus užstatą. Nacionaliniai teismai turi aiškinti nacionalinę teisę naudodamiesi pripažintais aiškinimo metodais, kuomet labiau atsižvelgdami į atitinkamos direktyvos tekstą ir tikslą, kad būtų pasiektas joje numatytas rezultatas (žr. SESV 288 straipsnio 3 pastraipą). Ši Sąjungos teisę atitinkančio aiškinimo pareiga taikoma visoms nacionalinės teisės nuostatomis – ir priimtoms iki direktyvos, su kuria jos susijusios, ir po jos (žr. sprendimo byloje C-760/18, EU:C:2021:113, 65 ir 68 punktus). Tiesa, nacionalinių teismų pareiga aiškinant ir taikant atitinkamas vidaus teisės normas atsižvelgti į direktyvos turinį riboja bendrieji teisės principai, ypač teisinio saugumo ir negaliojimo atgal principai, ir ji negali pagrįsti nacionalinės teisės aiškinimo *contra legem* (žr. sprendimo byloje C-760/18, EU:C:2021:113, 67 punktą).

- 21 Direktyvą atitinkantis *PAngV* 1 straipsnio 4 dalies aiškinimas pagal šiuos principus būtų neįmanomas. Iš šios nuostatos formuluotės, struktūros, tikslo ir priėmimo istorijos aiškiai matyti, kad pagal ją, nukrypstant nuo *PAngV* 1 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio, kaip tik ir neturi būti nustatoma bendra suma, į kurią būtų įskaičiuotas užstatas. Nebūtina aiškintis, ar *PAngV* 1 straipsnio 4 dalies nuostata šiomis aplinkybėmis – kaip manė apeliacinės instancijos teismas – nebūtų taikoma. Taip pat nebūtina atsakyti į klausimą, ar – kaip taip pat manė apeliacinės instancijos teismas – dėl nesuderinamumo su Sąjungos teise netaikytina nuostata vis dėlto liktų galioti, o reklamuotojas galėtų ja remtis. *PAngV* 1 straipsnio 4 dalies nuostata būtų pažeidžiamos UWG 5a straipsnio 2 ir 4 dalys ir negalėtų tiek, kiek ja būtų nurodoma nenustatyti bendros sumos, kurią sudarytų už prekę prašoma kaina (prekės kaina) ir grąžinamo užstato suma (užstatas).
- 22 Pagal UWG 5a straipsnio 2 dalies pirmą sakinį nesąžiningai veikia tas, kuris konkrečiu atveju atsižvelgiant į visas aplinkybes neatskleidžia vartotojui esminės informacijos, kuri vartotojui atsižvelgiant į situaciją reikalinga tam, kad galėtų priimti informacija pagrįstą sprendimą dėl sandorio (1 punktas), ir kurios neatskleidus jis gali būti paskatintas priimti tokį sprendimą dėl sandorio, kurio kitomis aplinkybėmis nebūtų priėmęs (2 punktas). Neatskleidimu pagal UWG 5a straipsnio 2 dalies antrą sakinį laikomas ir esminės informacijos slėpimas (1 punktas), esminės informacijos teikimas neaiškiai, neįskaitomai ar dviprasmiškai (2 punktas) ir esminės informacijos nepateikimas laiku (3 punktas). Pagal UWG 5a straipsnio 4 dalį svarbia, kaip nustatyta 2 dalyje, taip pat laikoma informacija, kurios nuo vartotojo negalima nuslėpti pagal Sąjungos reglamentus arba teisės aktus, kuriais perkeliama Sąjungos direktyvos dėl komercinės komunikacijos, įskaitant reklamą ir rinkodarą.
- 23 Net jei UWG 5a straipsnio 4 dalyje remiamasi ne Sąjungos teisės nuostatomis, o jai įgyvendinti priimtais teisės aktais, vis dėlto UWG 5a straipsnio 4 dalimi perkeliama Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 5 dalis. Pagal šią nuostatą lemiamą reikšmę turi Sąjungos teisėje nustatyti informaciniai reikalavimai. Taigi

nepakankamas direktyvos nuostatos pagal Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 5 dalį perkėlimas į Vokietijos teisę netrukdo taikyti UWG 5a straipsnio 4 dalies (žr. BGH, GRUR 2018, 438, 28 punktą). Šiuo klausimu, priešingai, nei teigia apeliacinės instancijos teismas, nėra skirtumo, ar spraga nacionalinėje įgyvendinimo nuostatoje palikta sąmoningai (žr. BGH, GRUR 2018, 438, 20 punktą), ar, kaip šiuo atveju, buvo aiškiai priimta nuo direktyvos nukrypti leidžianti norma. Abiem atvejais nacionalinė įgyvendinimo nuostata taip akivaizdžiai nukrypsta nuo direktyvos, kad direktyvas atitinkantis aiškinimas nėra galimas. Tai neturi reikšmės, kiek tai susiję su prieštaravimu UWG 5a straipsnio 4 dalyje nustatytam teisės akto reikalavimui laikyti direktyvoje nustatytus informacinius reikalavimus esminiais.

- 24 Kolegijos nuomone, Direktyvos 98/6 3 straipsnio 1 ir 4 dalyse nustatytos pareigos pateikti informaciją yra tokios esminės informavimo pareigos pagal Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 5 dalį, taigi, ir pagal UWG 5a straipsnio 4 dalį. Kolegijos nuomone, esminės informavimo pareigos, kaip jos suprantamos pagal Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 5 dalį, taigi, ir pagal UWG 5a straipsnio 4 dalį, matyti ne tik iš Direktyvos 98/6 3 straipsnio 4 dalies, bet ir visų pirma iš 3 straipsnio 1 dalies. Pagal Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 5 dalį (UWG 5a straipsnio 4 dalį) Sąjungos teisės nustatyti informaciniai reikalavimai dėl komercinio pranešimo, įskaitant reklamą arba prekybą, kurių neišsamus sąrašas pateikiamas II priede, laikomi esminiais. Tiesa, II priedo sąraše minima tik pareiga bet kokioje reklamoje nurodyti matavimo vieneto kainą ir prekių pardavimo kainą (Direktyvos 98/6 3 straipsnio 4 dalis, *PAngV* 2 straipsnio 1 dalies antras sakiny), o ne, kaip šiuo atveju, pareiga nurodyti pardavimo kainą siūlant prekes (Direktyvos 98/6/EB 3 straipsnio 1 dalis, *PAngV* 2 straipsnio 1 dalies pirmas sakiny). Vis dėlto ir pastarasis įpareigojimas yra Sąjungos teisėje nustatytas informacinis reikalavimas dėl komercinio pranešimo. Atsižvelgiant į tai, kad II priedo sąrašas nėra išsamus, aplinkybė, kad tokia pareiga nėra aiškiai nurodyta šiame sąraše, nereiškia, jog ši pareiga negali būti pripažinta esmine (žr. 2019 m. kovo 28 d. BGH sprendimo I ZR 85/18, GRUR 2019, 641, 32 punktą).
- 25 Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 1 ir 5 dalyse, siejamose su II priedo sąrašu (UWG 5a straipsnio 4 dalis), įtvirtintas draudimas neatskleisti prekės pardavimo kainos nėra pakeičiamas Direktyvos 98/6 3 straipsnio 1 dalyje (*PAngV* 2 straipsnio 1 dalies pirmas sakiny) nustatyta pareiga nurodyti prekės pardavimo kainą, nes šiuo atžvilgiu nėra jokio prieštaravimo. Tiesa, Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad pardavimo kainos, kuri yra nurodoma tokioje reklamoje, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, klausimas reglamentuojamas Direktyvoje 98/6, o Direktyva 2005/29 šiuo klausimu netaikoma pagal Direktyvos 2005/29 3 straipsnio 4 dalį (žr. sprendimo byloje C-476/14, EU:C:2016:527, 44 ir 45 punktus). Vis dėlto kolegija šiuos argumentus supranta taip, kad jie yra susiję tik su toje byloje nagrinėtu prieštaravimu tarp Direktyvos 98/6 3 straipsnio 1 ir 4 dalių ir Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 4 dalies c punkto, o Direktyva 2005/29 iš esmės taikytina, jei nėra prieštaravimo kuriai nors Direktyvos 98/6 nuostatai. Ar esama prieštaravimo, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2005/29/EB 3 straipsnio 4 dalį, reikia įvertinti

atsižvelgiant į konkrečias nuostatas (žr. sprendimo byloje C-632/16, EU:C:2018:599, 32–41 punktus; sprendimo byloje C-363/19, EU:C:2020:693, 55–62 punktus).

- 26 Tiek, kiek Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 5 dalimi integruojamos Direktyvos 98/6 nuostatos, prieštaravimo nėra. Direktyvos šiuo klausimu veikiau papildo viena kitą (dėl atitinkamo Direktyvos 2005/29 ir Direktyvos 2001/83 tarpusavio ryšio žr. sprendimo bylose C-544/13 ir C-545/13, EU:C:2015:481, 78 punktą). Tai matyti ir iš to, kad Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 1 ir 5 dalyse, siejamose su II priedo sąrašu, pateikta nuoroda į Direktyvos 98/6 3 straipsnio 4 dalį netektų prasmės, jei Direktyva 2005/29 nuo pat pradžių nebūtų taikoma Direktyvos 98/6 3 straipsnio 4 dalyje nurodytiems klausimams. Kitokios išvados neleidžia daryti ir kolegijos sprendimas „Hörgeräteausstellung“ (klausos aparatų paroda) (2016 m. lapkričio 10 d. sprendimas I ZR 29/15). Šiame sprendime kolegija vadovavosi prielaida, kad pareikštas reikalavimas nutraukti veiksmus nėra pagrįstas nei dėl *PAngV* 1 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio pirmos alternatyvos, Direktyvos 98/6 3 straipsnio 1 dalies pažeidimo (BGH, GRUR 2017, 286, 7–12 punktai), nei dėl esminės informacijos nepateikimo, kaip tai suprantama pagal UWG 5a straipsnio 2 dalį, Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 1 dalį, požiūriu (BGH, GRUR 2017, 286, 15 punktas). Pastarąjį teiginį, remdamasis sprendimu byloje C-476/14 (EU:C:2016:527, 44 ir 45 punktai), jis grindė tuo, kad Direktyva 98/6 turi viršenybę prieš Direktyvą 2005/29 pagal jos 3 straipsnio 4 dalį. Taigi reikalavimas nutraukti veiksmus dėl UWG 5a straipsnio 3 dalies 3 punkto nuostatos, skirtos Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 4 dalies c punktui įgyvendinti, pažeidimo buvo nesuderinamas su Direktyvos 98/6 nuostatų viršenybe. Atsižvelgiant į tai, kad Direktyvos 98/6 nuostatos nebuvo pažeistos, nebuvo galimas ir reikalavimas nutraukti veiksmus dėl Direktyvos 2005/29 7 straipsnio 5 dalies įgyvendinimui skirtos UWG 5a straipsnio 4 dalies nuostatos pažeidimo.